По конфіскаті! — наклад другий

Ч. 34 (188). Львів, середа 14. лютого 1923. Почтова належність оплачено гуртом. Рік II.

Громадський Вістник

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143 322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 9500 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 9500 мп. Зміна адреси 500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 300 мп.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „Д[illegible]о“.

Львів, 13. лютого 1923.

Близько-східний конфлікт. Ситуація на Близькому Сході досягла високої степені напруження. Приймаючи на увагу, що одна з сторін, які беруть участь в близько східному конфлікті — власне Туреччина — меньше всього має тенденцію рахуватись з улюбленими в післявоєнній Европі кабінетно конференційними методами розвязання непорозумінь, можна сподіватись, що в цьому огнищі заложено найбільш небезпеки для европейського мира. З огляду на це детальний розгляд ситуації, яка утворилась там під цю хвилю, здобуває особливий інтерес.

Коли порівняти ті уступки, які здобула Туреччина в Льозанні з севрським договором, доводиться констатувати, що вдалось її добитись дуже великих результатів. Севрський договір являється перекресленим цілком й вповні. Туреччина мала знову повернутись до Европи, кордон її мав доходити до Маріци. Льозанський договір не містить жадних обмежень чисельности турецької армії, яка згідно севрському трактату мала складатись включаючи і жандармерію з 50.000 чоловік. Смирна і Тракія, які по севрському трактату мали належати до Греції, знову повертались Туреччині. Острови Імброс і Тенедос, які в Севрі були віддані Греції, поверталась Туреччині і мусіли здобути лише місцеву автономію. Туреччині надано було право держати в Цареградi гарнізон в кількости 12 тисяч людей. Вірменія, яка в Севрі фігурувала як самостійна держава, в Льозанні поминена цілком й европейські держави не тільки відмовились від проєкту утворення самостійної вірменської держави, але зреклись навіть від здійснення запропонованого лордом Керзоном проєкту утворення для Вірмен правно-охоронного притулку в північно-східній Азії. Серіозні уступки так само зроблені Туреччині в справі капітуляцій. Чужоземці мусіли стратити всі привілеї, які вони мали досі, як увільнення від податків й звільнення від юрисдикції турецьких судів.

Не зважаючи на всю серіозність цих уступок, які здобувала Туреччина, вона рішила, що при теперішній ситуації для неї ліпше не погодитись на льозанський проєкт, що у неї є шанси і можливости добитись ще більших уступок.

В основі близько-східнього конфлікту, як й загалом в усіх важнійших справах сучасного европейського дня, яскраво виступає на перший плян економічний момент. Проєкт вироблений в Льозанні був складений в той спосіб, що він забезпечував економічне панування на Близькому Сході Англії. Пропонуючи переведення інтернаціоналізації Дарданелів, він тим самим забезпечував рішучі й повні впливи на Чорному і Середземному морі для найсильнійшої морської держави, [illegible]. Проєкт ін[illegible] направ[illegible]леним в першу чергу проти совітських держав, посередно зачіпав разом з тим також інтереси Туреччини, підпорядковуючи її в значній мірі англійським впливам. Хоч в Льозанні турецькі делегати мусіли були здати в цій справі свої позиції, не підлягає проте сумніву, що це вимушене піддання тепер явилось одною з причин, які примусили Туреччину в останній момент виявити свою неуступчивість. З другого боку льозанський проєкт залишав без розвязання дуже важну для Туреччини справу Моссулю, залишивши її безпосереднім переговорам Туреччини з Англією, підчас яких становище її було би меньш сприятливим, ніж тепер. При такому розвязанні справи Англія мала великі шанси здобути поважні економічні позиції в Малій Азії. Маючи поруч з тим ключі від Чорного Моря, Англія задержала і заховала би свої економічні впливи в Туреччині й таким чином зробила би здобуту тепер Туреччиною політичну самостійність в значній мірі фікцією.

Розуміється навіть при наведених нами негативних моментах льозанського проєкту, являється він в порівнанні з Севром для Туреччини великим здобутком і не може підлягати сумнівам, що при іншій політичній конюнктурі Туреччина пішла би на уступки. Але вона зараз уважала для себе більш доцільним і вигіднім використати розходження в сій справі між Англією і Францією й виявила в своїх позиціях що до льозанського договору непохитну упертість.

Для Франції при даних обставинах близько-східні справи мають другорядну вагу. Бряд чи можна сумніватися, що займаючи свої окремі позиції що до льозанського проєкту, Франція в першу чергу мала бажання цим ходом примусити Англію вийти з становища пасивного невтралітету в справі Поруря і дати їй активну допомогу. Але цією розбіжністю ліній Франції і Англії Туреччина рішила скористуватись в своїх інтересах. Вона виступила в цілях здійснення своєї лінії з великою упертістю і великою активністю. Досвід останніх років переконав Туреччину, що найкращою політикою для сучасних обставин є ставити перед довершеними фактами. Цим методом користується вона й зараз.

Ближчі події мають показати, як розвяжеться весь цей складний і заплутаний вузол.

По той бік Збруча.

Військо. — „На Польщу!“ — Життя наладжується. — Влада і українство. — Школа і церква. — Настрої.

На пограничу, 7. II. 1923.

Наш кореспондент мав нагоду розмовляти на теперішньому кордоні на Волині з кількома громадянами Великої України та зібрати жмуток відомостей про тамошнє життя.

Перш усього погранична сторожа з боку радянської влади є значно змiцнена в тому розумінню, що замість одного вояка на просторі пів верстви тепер маємо менше-більше пять людей. В окрузі Сарн, а на полудні в окрузі Жмеринки в напрямі на Могилів сконцентровано більшу скількість війська. Одначе ця концентрація покищо не носить военного характеру. Військо є зовсім добре виеквіповане, достаточно убране, взагалі не відріжняється нічим від царського війська. Військове командування покликало два останні річники. Муштру переводиться у волостях. [illegible], що електризують військо і [illegible]джують воєнний запал, це похід на Польщу.

Чи справді так поглибилися там протипольські настрої, чи є це який небудь маневр, — важко сказати. Здається, що перше.

Нова економічна політика дає добрі наслідки. Життя починає налагоджуватися. Розгукані хвилі революції входять у спокійнійше русло, хоча розстріли, розуміється — далеко рідші, продовжуються. Не вгавають і утиски, та вони не даються так страшно в знаки, як це було передше. Прожиток дешевший, як по цей бік кордонної лінії.

Залізничий рух налаштовано. Трамваї теж курсують. Всюди зберігається майже взірцеву чистоту. За занечищування вагонів накладають великі кари. В поїздах істнує як за старих царських часів, поділ на кляси. До першої й другої кляси пускають тільки гарно й чисто убраних пасажирів. Вояки їздять так, як їздили за царських часів.

Боротьба з українством, із спонтанічним українським рухом продовжується, одначе вона стала більш тихою, не такою безцеремонною і безсердечною. Совітська влада ставиться до українського руху більше обережно. З одного боку витіснює український елемент з державних установ і урядових посад, а з другого старається украінізувати ті установи не під оглядом персонального складу, але під оглядом урядової мови. Більшість урядових друків і блянкетів видано українською мовою; урядовці, особливо Жиди, стараються говорити й писати українською мовою. Я сам мав нагоду переглянути декілька совітських документів, виставлених на українських блянкетах і писаних українською мовою, хоч — ніде правди діти — та мова часом дивовижна.

Українізація поглибилася, пішла в маси. Осередком тієї українізації є школа. Відношення влади до школи є досить цікаве. З одного боку учительству платять дуже неправильно або й зовсім не платять, немає сшитків і паперу, взагалі найконечнійших шкільних приладів, а з другого боку істнують майже всі українські шкільні підручники. Я переглядав спис тих підручників. Більшість їх авторів нам невідома. Багато теж перекладено з російського.

Українська автокефальна церква поширилася на всю Україну і стала осередком живого українського духа. Влада, яка офіціяльно не вмішується у внутрішні справи церкви, для противаги українській автокефальній церкві тихо спомагає тзв. „Живу церкву“, бо старій російській церкві не під силу було боротися з українською церквою. „Жива церква“ старається поширити терен своїх впливів через назначування єпископів у всіх, хоч трохи більших центрах, щоби відібрати терен українській церкві. До тепер українська автокефальні

Пр. 86/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 26. (180) з дня 3. II. 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Примара повстання“ в уступі між словами: „дійсної події“ і „Ну справді“. 2) „Із тайн польської адміністрації у Сх. Галичині“ в уступі між словами документ і „Суд окружний“. 3) в рубриці „Новинки“ на стор. 4-тій в шпальті 3 тій третя нотатка, числячи з гори в цілости. 4) „Дописи з краю“ в уступах між словами: а) „вязниці у Перемишлі“ і [illegible], б) „розписаних виборів“ і „В день виборів“. 5) „Заява“ в уступі між словами: „наївна вести“ і „[illegible]“ містить в [illegible] ad 1) [illegible] з § 65 а) з. к., ad 2) пров. з арт. VII. зак. з 17. XII. 1862. Ч. 8/63. Дн. држ. зак., ad 3) пров. з § 305. з. к., ad 4) а) злоч. з §§ 87, 65 а) з. к. і пров. з § 302. з. к, ad 4) б) пров. з § 302. з. к. ad 5) злоч. з § 65 а) закона карного, узнав доконану в дни 2. лютого 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 5. лютого 1923.
(Підпис нечиткий.)

церква виходить все побідною рукою.

На запит, які настрої нуртують на Україні, відповідають інтерпельовані, що селянство обстоює всі здобутки революції, особливо землю, що найшлася в його посіданню; сподіванки на якийсь рух зовні, розсіялися або розсіваються, одначе протикомуністичні настрої не ослабли. Селянство й далі є проти комуни, проти московсько-жидівської совітської бюрократії. Боротьба між московщиною і українством тріває дальше і вирішиться власними силами. *А.*

„...В руській мові...“

Який тиждень тому тисячі українських дітей і середньошкільної молоді, що виховується у державних школах, отримали піврічні свідоцтва, — виказ успіху в поодиноких научних предметах, та між иншими і „з руської мові“. Так і стоїть написано, чорним по білому (чи пак — для вірности — рожевому): „з руської мові“.

Українські діти, уроженці землі, славленої Піємонтом української культури й української національної свідомости, отримують оцінку своїх здібностей і своєї пильности, у формі блянкету з великим білим орлом, на якому на другому місці, зараз же після релігії, як головний предмет науки й найважніший чинник виховання української дитини й ознайомлення її з основними початками передових царин науки, находиться напис: „з руської мови“. Доборолись до самого краю...

Скажете: навіщо стільки пустих слів, навіщо вдаряти — мовляв — у високий патос обурення задля неприємної, чужої, осоружної проте неминучої форми, за котрою криється наш рідний, суто український та ніякий инший, як лише український зміст.

Та не в цьому річ. Бож ясно, цілком зрозуміло й очевидно, що польська держава, силою своєї фактичної влади, всюди, на кождому місці й при кождій нагоді старається нагадувати Українцям, оцю свою владу. Робиться це ріжними, всіма можливими засобами, робиться це й розміщуванням національно-державної емблеми також на всіх особистих документах, якими є й шкільні свідоцтва. І боротися проти цеї форми булоб дійсно цілком зайвою витратою енергії, — боротьба сягає глибше і бє не в емблему.

Але цілком инша справа з офіціяльно накидуваною нам термінольогією. Безумовно: назви Україна, Українець і український є кождому Полякови так само ненависні, як кождому Москалеви. І тому цілком зрозуміло, що польська влада силою офіціяльних наказів забороняє вживати термін Українець та український, на місце котрих вводить назви „Русин“, „руський“. І немає найменшого сумніву, що, колиб теперішнім володарям, була дана змога, то цілком внедовзі, за трохи більшу чи меншу кількість літ послідувалаб гостра заборона користуватись означенням національности назвами „Русин“ і „руський“, а замісць них прийшов би наказ назви „Малополяк“ і „малопольський“, появились би „наукові“ брошурки, оправдуючі доцільність такої термінольогії, і академічний спір, який сьогодні зажерто велиб польські вчені в обороні назви „Ruś“ і „ruski“, як єдино справедливих для автохтонного населення Східної Галичини, — тоді йшов би в межах назв: „ruski“ та „малопольскі“.

Визнавці „змісту“ та не „форми“ скажуть і тоді: „дурниця!“. І так само байдуже братимуть до рук змінені формою шкільні свідоцтва своїх дітей, як байдуже читають їх сьогодні. Це буде трівати так довго, поки знову якийсь нежданний зрив не розкриє сліпим очей на прогалину, яку твориться на Збручі. Викривлена до невпізнання мова, відчужена національна психе, загублена національна назва вибудують китайський мур, по обох боках котрого пишно заквітне будяк національного, культурного і політичного сепаратизму.

Недовго вже ждати, як український школяр нарахує десяток шкільних свідоцтв офіціяльного польського зразка, вдостоївшись такої то оцінки за „руську“ мову. На всьому просторі Сх. Галичини не почувся досіль ні один голос спротиву з боку якого-небудь українського батька чи матери, та ані один сумнів з боку українського вчителя. Відношення наших батьків до насущних справ національної школи, в якій виховуються їхні діти, яке можна схарактеризувати крайною байдужністю, датується не сьогоднішним днем. Пригадуючи свої власні гімназійні роки, перебуті тут у Львові, в мурах української академічної гімназії, згадую боротьбу, яку ми, школярі, вели в шкільних мурах проти москвофільства; памятаю, як сьогодні, віча гімназистів на Високім Замку з нагоди заборони шкільною владою святкування Шевченківської річниці в один день з усім громадянством; памятаю гострі перепалки поміж учнями й учителями-Українцями, які, вірні ц. к. австрійські урядовці, підкреслювали у шкільних зшитках слово „український“ та не дозволяли співати на урочистих концертах „Не пора...“ бо можна було наразитися власмогутнім панам з ц. к. Rady Szkolnej Krajowej, в якій засідали і наші ультральояльні можновладці.

Передімною такий документ: „Kuratorjum Okręgu Szkolnego lwowskiego L. 9345/I. S. Lwów dnia 16. stycznia 1923. Do Dyrekcji państwowego seminarjum nauczycielskiego z ruskim językiem nauczania we Lwowie. Pan Minister W. K. i P. O. reskryptem z dnia 12. grudnia 1922 Nr. 23936/I zarządził, aby zakład tamtejszy nosił odtąd nazwę „Państwowe seminaryum nauczycielskie z ruskim językiem nauczania we Lwowie...“ і т. д., про блянк свідоцтв, печатку, вивіску на будинку, „godła państwowe“ у шкільних салях і т. п.

Півpічні свідоцтва видані вже в львівському учительському українському семінарі з приписовою печаткою „Дирекц. Держ. Учит. Семінаря з руською мовою навчання у Львові“.

Нам нічого не відомо, яке становище заняв до цього розпорядження львівської Кураторії учительський збір школи. Повна мовчанка, наче все в порядку. Мовчать учителі, ані втямці призадумуватися над цією „дрібничкою“ батькам. Невже діти мають займати голос що-до кураторських постанов і становища своїх власних батьків та вчителів?! І певне вчителі стануть знову на становищі правовірних урядовців, а батьки каратимуть дітей за „непослух“ та виступлять оборонцями „права“.

Доборолись до самого краю...

Батько.

Французька преса.

Париж, 1. лютого 1923.

Становище до окупації Поруря.

Становище, заняте французькою пресою за минулі тижні відносно окупації Поруря, не дізнало зміни і в [illegible] становища положення. Настрій опінії характеризують найкраще отсі слова „Пті Парізієн-а“ з 31. І. „За виїмком незначної меншости, уся Франція, без ріжниці політичних партій, піддержує рішучо уряд в його операції на Порурю. З днем, коли наші війська вмаширували до Ессен, усі голоси критики проти такої тактики замовкли, мов на знак чародійської палочки. І нема сліду ніякої втоми чи охляння енергії нації супроти тих труднощів, що їх нам ладить канцлер Куно. Хай же Німеччина не поясню є собі хибно мовчанкам і супокою тутешньої публичної опінії; в цілісенькій Франції піднявся той сам клич, що під Верденом і за чотири роки війни: видержати!“

За порозумінням з Туреччиною й Росією.

Мимо відомих антифранцуських виступів совітського уряду з приводу окупації Поруря, французька преса говорить дальше про потребу франко-російського порозуміння, і так „Матен“ з 28. І. пише ось що: „Сподіймося, що французьке правительство не пірве звязків з представниками Туреччини і Совітів, які небавом виїдуть з Льозанни, не підписавши мира. Зручною політикою можна би ще перепинити на будуче спілку тих країв з Німеччиною. Брокдорф Ранцав працює з усієї сили в Москві, инші аґенти в Анґорі. Навязавши за ціну розсудних концесій нормальні зносини з Росією і Туреччиною, зможемо з холодною кровю глядіти на божевільні заходи Німеччини...“

Страх перед ізоляцією.

Останній сепаратний виступ Франції у Льозанні, який в Англії зрозуміли, як зірвання солідарности Антанти, не зустрівся із загальним признанням пресової опінії. Хоча зміст французької ноти поки що публично не оголошений, що унеможливляє основну дискусію, деякі щоденники („Журналь де Деба“, „Пті Журналь“) осуджують цей крок правительства як помилковий, бо він відчужить Франції останки англійських симпатій. (Французький виступ у Льозанні є доказом, що уряд Поанкаре рішився остаточно удержати за всяку ціну звязки з Туреччиною і Совітами — згідно з наведеною статтею „Матен-а“.

Рижський договір промінований.

„Последнія Новости“ з 26. І містить довшу статтю про сучасні польсько російські зносини на основі рижського договору, якої автор доходить до заключення, що як під оглядом політичним так і економічним згаданий договір не може стати довготревалою основою взаємних відносин.

Відгомін одної промови.

„Леклер“ подає зміст промови Корфантого у варшавськім соймі і пише між иншим:

„Навязуючи до заяв „руських“ і білоруських послів, що впевнювали про повну льояльність тих народів супроти польської державя, п. Корфанти подякував їм за ті патріотичні почування і впевнив їх, що ніяка польська партія не знає ні національної, ні релігійної ненависти супроти меншостей. Демократичні і толерантні постанови польської конституції зустрілися з одобренням усіх кляс нації, і се є найкращим доказом лібералізму Польщі та — оправданого — її довіря до меншостей, живучих на польській землі“.

„Російська шпіонажа в Німеччині“

„Ленформасіон“ з 28. І. містить під помилковим заголовком „Російська шпіонажа в Німеччині“ — вістку, що у Львові поліція відкрила шпіонську організацію, яка працювала на річ Москви і арештувала 13 осіб. Є се здебільша студенти, записані на університет у Відні, де мав би бути й головний осідок організації.

Границі центральної Европи.

„Журналь де Деба“ містить нотатку про відчит проф. Еміля Буржуя на тему „границь центральної Европи“. Прелеґент обговоривши подрібно сучасний стан політичний кордонів в середній Европі — причім згадав теж про Галичину і Вильно та дійшов до заключення, що одиноким способом закріплення мира на тих землях є наладнання економічних зносин і полагодження національних конфліктів, утворення великої середньо-европейської федерації. В дискусії забрав голос ґенерал Вейґан, який вказував на інтерес Франції піддержати істнуючий устрій, опертий на кооперації Польщі з Малою Антантою.

Союз Народів і міжнародній федералізм.

„Лєр Нувель“ з 28. І. подає справоздання з відчиту парляментарного посла Енессі на тему Союза Народів і міжнародного федералізму. Прелеґент, який є визначним діячем радикальної партії, вказав на велике значіння сучасного федеративного союза совітських республік для поширення принципу федералістичного устрою, та в першій мірі на вагу ролі України в тім дусі. Представляючи коротко історію федеративної ідеї, він згадав, що першим її огнищем була Україна, де вже в 50-тих роках мин. ст. проголошено клич федерації з Росією Кирило-Методійським Брацтвом. Мовляв — отсей клич переведено тепер в життя, він відніс побіду над централістичними тенденціями московських совітів. Компроміс Московщини і України — є на думку прелеґента — заповідю великої будучности для обновленої Росії.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. книжки. 40.000.

Вбивство митрополита Юрія.

8. ц. м. вбито православного митрополита в Варшаві Юрія. Убив його був. ректор православної семінарії в Холмі архімандрит о. Смараґд Валишенко, якого торік засуспендовано за те, що не виконував розпорядків митрополита.

Архімандрит Смараґд прибув на послухання до митр. Юрія о год. 6. веч. Розмовляв із ним біля 1 години. Підчас пращання нараз виймив револьвер і двічі стрілив до митрополита. Обі кулі поцілили до митрополита Юрія в голову. Він упав і за кілька хвилин помер. На місце злочину швидко прибула поліція, слідчий суддя й прокуратор. Убивця добровільно віддав себе в руки влади. В слідстві архімандрит заявив, що вбив митрополита за те, що усунув трьох православних епископів у Гродні, Мінську й Вильні.

Вбитий митрополит Юрій Ярошевський мав 51 літ. Був православним епископом у Києві, опісля в Пермі. 1921 р. синод покликав його на пост митрополита в Варшаві. Тут вславився вбитий як виразний польонофіл і викликав загальну ненавість до своєї особи серед вірних. Він теж довів до автокефалії православної церкви в Польщі, на яку в решті решт родився московський патріярх Тихон. Автокефальні змагання митр. Юрія зустріли були сильну опозицію так серед духовенства, як і вірних. В опозиції взяли участь зрусифіковані елементи, котрі бажали заховати всеросійську єдність православної церкви, та національні м. и. українські, котрі стоючи за автокефалією національних церков, рівночасно вороже становилися до проєкту автокефалії, який заступав митр. Юрій, що православну церкву піддавав під цілковитий вплив і контролю польської держави. З приводу отої опозиції митр. Юрій усунув із їхніх постів м. ин. трьох епископа — віленського, мінського

й гродненського — та архімандрита Смарагда. Сам Смарагд належав до русофільського відлому опозиції.

Тимчасову керму православною церквою в Польщі взяв волинський епископ Діонізій. Він теж імовірно й буде наслідником митр. Юрія. На похорони митрополита телеграфічно закликано всіх православних епископів.

Після вбивства митрополита Юрія.

Дня 11. лютого відбулись у Варшаві похорони замордованого митрополита Юрія. В похоронах взяв участь президент Сікорскі, кількох міністрів та військовий почетний кондукт з орхестрою і духовенство. Похід замикав відділ польської кавалерії і батерія артилерії.

Перед с д.

Православний синод позбавив архимандрита Смарагда священичого чину. Слідство буде на днях укінчене, а архимандрит стане перед наглим судом.

дозволяє переступати Господню заповідь під ніяким оглядом. Варшава, 10 лютого 1923. Кардинал Далібор, примас, кардинал Каковскі, метрополит варшавський, Теодоровіч, львівський архиепископ вірм обряду, Адам Сапега, краківський епископ, Зигмунт Лозінські, мінський, Маріян Фульман, люблинський і Генрик Пшездзєкі, підляський".

Так отже після скандальних маніфестацій по польських костелах в честь „героя" Невядомского, в яких масово брало участь польське духовенство, польскі церковні достойники „звертають увагу" громадянства, ні словечком не згадуючи про підлеглє собі розполілє оване духовенство, апотеозуюче вбійців. Те, що між иншими підписами є й імя Теодоровіча, ідольога „Rzeczypospolit-ої" — можна назвати простим цинізмом.

Похід Франції на Німеччину.

Нові арештування.

В Діссельдорфі арештовано багато Німців і поставлено перед суд за „саботаж" і за чинну яневагу французьких офіцерів та урядників.

К ни французької преси.

Французька преса підняла крик з приводу того, що французький уряд дозволив канцлерові Куно приїхати до Рурщини. Особливо атакується Пуанкаре, який дозволив на приїзд Куна. Преса висловлює думку, що подорож канцлера змінить німецький спротив та викличе нові страйки.

Італійські інженери в Е сен.

Як доносить німецька преса до Ессен прибули італійські інженири, щоби взяти участь в експлоатації Рурщини.

Переговори Стіннеса з Францією?

У берлінських часописах появилася вістка, що Стіннес веде переговори з Францією в справі німецьких відшкодувань і окупації Рурщини. Французькі ґазети заперечують ті поголоски.

Страйк.

Залізничі робітники в Рурщині не повернули до праці. Залізничу комунікацію перенели французькі урядники. З Ессен до Франції виїхало 20 потягів провадженних Французами.

Арешти.

В Діссельдорф арештовано 12 німецьких урядників, за те, що відмовилися віддати французьким офіцерам пошану та поклонитись їм.

Транспорти вугля.

На днях з Рурщини до Франції вивезено 1600 вагонів вугля.

Заборона.

Французький уряд заборонив німецьким міністрам приїзджати на окуповану область Рурщини.

Вугіль для Італії.

Муссоліні заявив у італійському парляменті, що до тепер виведено з Рурщини для Італії 134 тисячі тон вугля.

Після льозанської конференції.

Становище коаліції.

Політичні круги у Франції оцінюють ситуацію в Смирні з повним спокоєм, запевнюючи, що союзні держави не вицофають своїх кораблів з турецьких пристаней, а на випадок активного виступу турецької фльоти будуть боронитись. В Парижі панує переконання, що Турки в кінци уступлять і згодяться заключити мир.

Нові англійські кораблі в Смирні.

Англія на перекір домаганням Туреччини не вицофує своїх кораблів, а навпаки висилає нові кораблі до Смирни.

Конфлікт в Смирні.

З Парижа доносять, що конфлікт в Смирні буде полагоджений дипльоматичною дорогою. Турецькому командантові пристані вручено аж три ноти з протестами союзних держав проти прогнання англійської фльоти з під Смирни. Турки не відповідаючи на ноту під мінували цілу пристань.

Настрої в Туреччині.

Населення Туреччини покладає великі надії на вислід нарад, які відбуваються поміж Ісмед Пашою і Кемаль Пашою. На тих нарадах усталюється плян дальшої політики, з чого звіт буде предложений Народнім Зборам в Анґорі. Тепер ведеться завзята боротьба поміж угодовцями і радикальними кругами. Панує переконання, що угодовці візьмуть верх над приклонниками дальшої війни і що льозанська конференція буде відновлена.

Турецькі народні збори.

В Анґорі відбулися великі народні збори, на яких обмірковано справу мирових переговорів вірваних в Льозанні. Порішено продовжувати боротьбу, доки не осягнеться побідного мира.

З польських справ.

Приготовання до окупації нейтральної смуги на Виленщині.

У Вильні відбувається концентрація польських військ призначених для окупації частини невтральної смуги, яку Союз Народів признав Польщі без уваги на протести Литви. Є відомости, що Литва тепер теж стягає свої війська на погранич Виленщини.

Безробіття.

Цього року вже занотовано в міністерстві праці 70.000 безробітних. В 1922 р. число безробітних виносило 260.000.

Податки в швайцарських франках

На спільнім засіданню скарбової й буджетової комісії тов. міністра скарбу Марковскі заявив, що ужлнуться підвишення податків до передвоєнної висоти, при чому обчислення будуть виконувані у швайцарських франках і в польських злотих.

Церква й політика.

ПАТ подає таку вістку з Варшави: Комітет польського епископату, зібравшись у перве в біжучому році, вважає своїм обовязком звернути увагу громадянства на те, що хоча згідно з Святим Письмом „святою і корисною є справою молитися за померших, а проте поминальні богослуження не повинні бути використовуваними для маніфестації, що не відповідають святости й меті релігійного обряду. Зі становища Церкви й релігії мусимо зробити застереження проти того рода маніфестаціям, тому, що вони можуть ввести заміщання в розуміння християнської моралі, яка не

Бурливе засідання поль. сойму.

Посол Марко Луцкевич про Східну Галичину.

Дня 10. лютого у польському соймі український посол з Волині М. Луцкевич виголосив промову, яка викликала велику бурю головно серед усіх без вимку польських партій. Предметом нарад була справа позички для м. Львова у висоті 120 міліонів, за які державна скарбниця мала б дати запоруку. Посол Марко Луцкевич запротестував проти позички, заявляючи, що „Східна Галичина не є інтеґральною частиною Польщі".

Тут маршалок звернув увагу, що така заява противиться риському мирові і присязі, яку зложили посли. Посол Луцкевич продовжав промову словами: „Мені відомо, що Східна Галичина находиться на зовсім иншім правнім становищі, а що до риського договору, то його заключено проти волі українського народу. Не можемо брати відповідальности за позичку для краю, якого приналежність не вирішена".

Тут піднялися крики: „гайдамака!", „провокація!", „гайдамацкі пахолек", „чи пан ест хори?" і маршалок відобрав послови Луцкевичеви голос.

При цій нагоді слід зазначити, що посол М. Луцкевич виступив з Українського Соймового Клюбу, розійшовшись з своїми товаришами у поглядах на тактику. Те, немов би посол М. Луцкевич приступив до клюбу комуністів, являється простою видумкою польської преси. Посол Луцкевич виступає в соймі самостійно.

РІЖНІ ВІСТИ.

Кінець повстання в Ірляндії?

З Деблина доносять, що вожд повстанців Десси, який недавно був засуджений на смерть, підписав договір, на основі якого повстання має бути зліквідоване. Де Валера має капітулювати і признати теперішну владу. Супроти того припинено арештування і всі екзекуції, а повстанцям проголошено амнестію.

Ситуація на Кавказі.

Совітська влада проголосила в Грузії стан облоги. В Тифлісі, Кутаїсі та инших місцевостях вибухло повстання. На Кубані і Терекові повстанці знищили всі залізничі шляхи і перервали комунікацію. Голодуючі селяне змінюють повстанчі ряди.

Італійський сенат.

Дня 9. лютого розпочалося в Римі чергове засідання італійського сенату. На дневному порядку ратифікація вашингтонського договору.

Справа Клайпеди.

Коаліційна комісія в Клайпеді заявила, що справа Клайпеди буде вирішена згідно із слушними домаганнями Литви і що на них зачнуться переговори з повстанчим урядом.

Після замаху на Стамбулійского.

В Софії арештовано виконавця замаху на Стамбулійского. Його арештовано в хвилі, коли вибирався втікати за кордон.

З життя російської еміґрації.

Із Софії виїхав новий транспорт російських збігців, які рішилися повернути до Росії і признати совітську владу. Ними заопікувався совітський Червоний Хрест. До Варни прибув транспорт збігців, що на днях покинули совітську Росію.

В Константинополі.

Турецький комендант міста оголосив у Константинополі наказ закликаючи всіх резервістів і старшин на відпустках повернути до своїх частин з огляду на небезпеку нової війни.

Литовці залишили Клайпеду.

З Ковна доносять, що правильні литовські війська залишили Клайпеду. В Клайпеді осталися тільки повстанці.

Промова Раковського.

Раковський виголосив в Москві промову в якій зазначив, що в Европі відновлено 4 джерела війни а саме Рурщина, Клайпеда, Туреччина і Мадярщина. В виду того совітські републики мусять приготовитись до війни і не дати себе заскочити несподіванкою.

Дальші боротьби в Ірляндії.

Ірляндські повстанці не приняли капітуляційних умов і розпочали дальшу боротьбу.

Бомба на закарпатській Україні.

В Кошицях експльодувала бомба в помешканню генерала Кастонало команданта військ Закарпатської України. Поліція ствердила, що бомбу підложено в цілях замаху на генерала.

Дописи з краю.

(Бранка, реєстрація, карні експедиції, господарка поліції й війська)

Загоди пов. Перемишляни.

З нашого села на шіснайцять поборових, тільки двох ставилося, решта скрилася. В пошукуванню за ними ходить польська жандармерія по хатах і переводить „ревізії". Підчас ревізії виганяється людей нагих і босих на сніг, при чім не обходиться без побоїв. Дня 30. І. в ранці закликано на постерунок Олексу Сеника 60-літнього господаря, батька поборового Андрія, а там так страшно змасакрував його командант постерунку „Wilk", що діти занесли непритомного до дому.

Цеї самої ночі увійшли жандарми до хати Катерини Кравець і стягнули з ліжка її сина Миколу, мимо цего, що той виказався лікарським свідоцтвом. Арештованого заведено на постерунок і там прикованого ланцюхами до ліжка держано цілу добу. Слід зазначити, що з жандармами ходить шукати за „добровольцями" Оконь Петро і Крамар Семен. С.

Боянець пов. Жовква.

В день набору ніхто в нас з новобранців не явився, тому дня 27. м. м. приїхала з Жовкви карна експедиція уланів 6. полку з плютоновим Новаком на чолі. В вечір склекано родичів новобранців до протоколу і завізвано видати синів. Коли родичі відмовилися, почали улани гуляти. У кождого з ново-

бранців поставили 3—4 коні, при чому жовніри дістали виразний приказ від плютунового вхищати все, що попаде під руки. Комори, скрині порозбивано, лячінь стелено під коні, жовніри цілий день їли тільки дріб. Народ з жалем дивився на марнування праці тяжко оплаченої податками і даниною. Знищено Гриця Капшія, Стефана Дацька, Катерину Жидик, Михайла Глюза, Павла Пенцак. У Єви Пенцак викидали з хати хору поліжницю, а двотижневе немовля хотіли винести з хати, щоби не перешкаджало „панам" спати. Від Федя Галилея, у котрого поставлено 14 коней, вивезено велику фіру майна, полотна, сорочки, кожухи, зерно. Те все привезли у Жовкву, там продали, а з чотирох курок зробили презент пані капітановій, котра великодушно подякувала за овочі уланської хоробрости. М.

Негрибка пов. Перемишль.

В день бранки ходили жандарми по селі і гонили призиних силою до Перемишля. Парубків Пачковського і Хробака, котрі не пішли до бранки в означений день, спіймано на другий день в ночі, арештовано і запроваджено на постерунок. Тут поліцай Трибала при допомозі других поліцаїв скував їх в ланцюшки, привязав до стола і так бив, копав ногами, товк їх головами до стіни а при тім викрикував: „Psiakrew, i ty starorusinie nie chcesz służyć przy polskim wojsku!" Одної ночі виловила поліція всіх наймитів, які служать у господарів в Негрибці. Всіх їх побито на постерунку за те, що не голосилися самі до бранки, почім замкнено на ніч у військових арештах, а на другий день під ескортою відпроваджено до поборової комісії в Перемишлі.

Бариліє (Радехівщина).

„Добровільна" бранка у нашому селі відбулася дня 15. грудня. Приїхало 30 жовнірів III/26. п. п. і збили всіх інтересованих. При цім попалося і необовязаним до бранки як Тодорці Долайчук, Грицеві Долайчук, Антонові Семкович. Зловлених хлопців відставлено до Радехова, де їх поставлено перед комісію. В день відїзду забраних до війська, урядувала в селі поліція паньствова. До дому пишуть про великі знущання по дорозі і на місцях призначення.

Турчанщина.

В Тарнаві вижній, нижній, Сокольниках, Беньовій, Буківци, Дзвинячі горішнім, Дидьовій пов. Турка новобранці „добровольці" не явилися на призначений час. Всіх мусіла жандармерія і військо виганяти. З Соколик оден, з Беньови 6 чи 9 втікло за Бескид, так само з Дидьової, отже в тих селах є карні експедиції — кінниця і піхота — і, як звичайно, ріжуть худобу та реквірують, що попаде під руки.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (33.) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за одно місце в рубриці „Преса", одно місце в рубриці „З польських справ".

— **Нова сенсація.** Поліційна „Газета Цодзєнна" приносить своїм читачам нову сензацію в формі причинка до відомих подій в Тернопільщині, про які нам ніяк не дозволено писати. Отже та „газета" доносить, що убийство польських жандармів в Денисові і Купчинцях було заранжоване „гайдамакою" Іваном Олійником, який зорганізував гайдамацьку банду, з якою хотів передертися на територію совітської Росії. Переслідуваний „дєельними" жандармами поліції в Рошлавах пов. Збараж вдався в бій, при чому знову убив одного жандарма. Відтак утік на совітську Україну. Тепер польська влада робить старання, щоби позискати від большевицької влади видачу убийника Олійника дорогою заміни за якогось большевика. Ці переговори набирають позитивного характеру..."

— **Карні експедиції й контрибуції.** До сіл Колоколин і Чагрова в Рогатинщині прийшла карна експедиція і стягнула з кождого села по 2 міліони контрибуції за те, що хлопці не ставились до бранки.

— **Кольоністи гуляють.** В Букачівцях стояв на варті в ночі Тимко Пояснік. На нього напав мазур кольоніст Космала і тяжко побив його. Взагалі тамошні кольоністи починають гуляти, побиваючи У країнців, особливо від часу військової бранки.

— **Будуюча забава.** На днях появились в Кракові розліплені на костелах клепсидри з повідомленням про заупокійне богослуження за душу Елігія Невядомского, на яке запрошувала анонімна, вшехпольська молодіж. Слідуючого дня побачили Краковяки ті самі клепсидри перемінені в той спосіб: імя убийника Нарутовіча було заклеєне папером з иншим іменем так, що зміст клепсидри звучав: „За душу бл. п. Самуіла Зборовского відбудеться заупокійне Богослуження, на яке зрадники вітчини запрошує вшехпольська молодіж. Вслід за тим ендеки знову здирали імя Зборовского і заклеювали слова „зрадників вітчини". Ця „будуюча" забава тривала цілий день, поки поліція не здерла клепсидри цілком.

— **Клюб Зеленого Слона.** Краків шумить великою як на наші скромні часи сензацією про відкриття клюбу спірітистів, еротоманів, морфіністів, садистів, кокаіністів, алькоголіків і т. п., яких девізою був чомусь „Зелений Слон". По Кракові ходять найріжнородніші сплетні, бо поліція, яка впала на слід „Зеленого Слона" держить подробиці в тайні. Заходить обава, що в „Слоні" приймали участь представники „великого" краківського світа.

— **Одна з розвіяних леґенд.** Пропаганда польської мартирольоґії нерідко послугувалася видумками і фікціями, які зустрівшися з історичним дослідом дуже часто кінчалися скандалом. До того рода фікцій належить і славна „Мокрина Мечиславска", якій посвятив своє перо навіть Словацкі, дарма, що була це тільки шарлятанка-Жидівка, що з дорученння певних польських кругів поїхала в 1745 р. в рясі... Василянки з Мінська „дурити людей" на тему свого мучеництва за... католицьку віру. 1859 р. померла ця „Мокрина" в Римі, окружена ореолом мучениці, ореолом, який безсердечно здерла оця історія так само,

— **Дитина з двома головами.** На днях у Варшаві Сара Думникова, молода Жидівка, уродила дитину з двома головами, з яких одна була менша. Дитина жила тільки годину, причім одна голова померла кілька хвилин швидша від другої.

— **Для українських студентів.** На допомоговий фонд українського студенства в Данціґу зложили: Міжпартійна Українська Рада 10 доларів. П. Нуся Терлецька 2000 м. нім. П. директор М. Гарасимович 2000 м. нім., п. директор Ваячківський 1000 м. нім., п. дир. М. Колтунюк 1000 м. нім., Посольство З. О. У. Н. Р. Відень 30.000 м. нім. п. Петро Карпяк 10.000 м. польськ. Разом 10 долярів, 36.000 м. нім. і 10.000 м. польських. — На улаштування концерту Тараса Шевченка, який має відбутися в місяці марті заходами тутешньої академічної громади зложили в марках польських: „Народня Торговля" 50.000 м. п., „Дністер" 50.000, „Народня Гостиниця" 50.000, „Красвий Союз Кредитовий" 50.000, „Відбудова" 25.000, „Краєвий Союз Торговельних Спілок" 20.000. Разом 245.000 марок польських. — Дирекція „Полотно" жертвувала для нашого Союза 6 метрів полотна на стіл „Основи" в студентській харчівні. — Всім Вп. Т. жертводавцям складаємо сердечну подяку і шлемо щирий привіт. — Дальші жертви призначені для нашого Союза, просимо слати на книжочку „Дністра" ч. 13471. для „Основи" в Данціґу. — За допомогову комісію С. У. С. О. Д. *Корнель Кізюк* голова, *Дудик* секретар.

— **Задушив свою жінку.** Антін Григорчук із Березова середного задушив свою 23 літну жінку Анну в тій цілі, щоби з иншою любовницею втечи до Америки. Нещасна жертва озвірілого чоловіка залишила двоє дітей, з яких одно має 3 тижні від уродження. Григорчука арештовано і вивезено до вязниці в Коломиї.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Коаліційні воєнні кораблі перед пристанню в Смирні.

Льондон. 22 воєнні кораблі (Англія 11, Франція 4, Італія 3, Америка 4) є тепер перед пристанню в Смирні. Сподіються також негайного приходу дванацятого англійського корабля.

Французька преса домагається пресії на Туреччині.

Париж. „Еко д' Парі" представивши положення, яке наступило наслідком остатнього турецького домагання в справі побуту союзних кораблів в Смирні, заявляється за цим, щоби Франція, яко заанґажована в німецьких справах, приготовила негайно форму для зроблення пресії на Царгороді за посередництвом Греції, Румунії і Югославії.

Стан облоги в Герне.

Герне. Тут проголошено стан облоги.

Видалення през м. Вісбаден.

Відень. „Н. фр. Пр." з Франкфурта н. М.: Міністра Конрада Геніша, новоіменованого президентом правительства в Вісбадені, французькі власти примусово відставили до необсадженої части Німеччини.

През. Еберт у Кальсруге.

Берлін. „Берл. Штг. ам. Міттаг" звідомляє з Карльсруге: Прибув там през. Еберт у товаристві мін. внутр. справ, міністра скарбу і кількох референтів ріжних міністерств. На залізничому дворці привитали Еберта през. баденського правительства, посадник міста і численна публика.

Совіти для Поруря.

Москва. През. центрального гірничого комітету вносить 10 міліардів совітських рублів на удержання страйкуючих робітників в англійських фабрик у Поруріо.

Новий литовський посол в Ризі.

Рига. Дотеперішний литовський посол в Ризі Заунис [illegible] своє становище, а як зачувати, на це становище має бути визначений мін. закорд. справ Пурицький.

Отворення англійського парляменту.

Льондон. 13. и. м. отвориться парляментарну сесію. Акту отворення доконає король Юрій і королева Марія. Престольну промову, опрацьовану англійським кабінетом, представлено королеви до апробати.

Льондон. По інформаціям часописів, у престольній промові буде висловлено, м. и., точку погляду правительства в справі Поруря і Близького Сходу, та на справу консолідації англійських довгів в Америці. Дискусія над престольною промовою займе мабуть 7—8 засідань. Слід догадуватися, що слідуючих кілька тижнів буде присвячено майже виключно дискусії над буджетом і фінансами.

Німецька нота французькому правительству.

Париж. Німецький посол в Парижі одержав від свого правительства поручення вручити французькому правительству слідуючу ноту: Німецьке правительство має честь відповісти міністерству закордонних справ, на вербальну ноту з дня 10. н. м., яка торкається заборони подорожі німецьких міністрів до Поруря, що німецьке правительство і правительства німецьких країв відказуються приймати від чужих правительств приписи, що торкаються поведення їх міністрів. Німецький повновласник в Брукселі одержав поручення вручити аналоґічну ноту бельгійському правительству.

Податок від церкви.

Рига. З Москви звідомляють, що в богато губерніях совітське правительство наложило на православних, котрі ходять до церкви податок від 5—10 міліонів совітських рублів місячно. Наслідком обурення, яке повстало серед населення, народній комісаріят внутрішних справ вияснив, що податок цей безправний і поручив у найбутньому не побирати цього податку.

Болгарія не приймила заграничної позички.

Софія. Болг. Тел. Аг. уповажнена заявити, що неправдива є вістка, начеб болгарське правительство старалося одержати заграничну позичку. Противно, болгарському правительству пропонували позичку, але воно не приняло її.

Провізоричне правительство в Клайпеді.

Париж. Авас. З Ковна доносять, що отворене в Клайпеді провізоричне правительство під проводом Галлюса складається з особистостей, котрі не брали участи в останніх подіях. Це правительство заключило конвенцію з провідником повстанців. Повстанчі війська повернули на Литву.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.